

Opponensi értékelés

Kovács Ferenc: „Gondolatok a feltámadásról és a reinkarnációról” c. TDK-dolgozatáról

Kovács Ferenc a feltámadás és a reinkarnáció összevetésével érdekfeszítő, emellett – a keresztény, de az általában vett felelős emberi gondolkodás szempontjából is – alapvető jelentőségű témakör elemzésére vállalkozott.

A bevezetés jól érzékelteti a hivatkozott fontosságot azáltal, hogy rámutat: a kérdés elemi módon függ össze az élet értelme, illetve a halállal szembeni reménység keresésével.

A kifejtés során kiderül, hogy a címben jelzett feltámadás elsősorban Jézus Krisztus feltámadására vonatkozik, s inkább csak ezen keresztül, közvetve adódnak következtetések az általános, azaz a minden ember viszonylatában mondott feltámadásra.

Az érvelés veleje – olvasatomban – a következő: Alapvetően mind a reinkarnáció, mind a feltámadás alternatívája önmagát természetfeletti kinyilatkoztatásként meghatározva áll előttünk. Ez első közelítésben – az emberi értelem és tapasztalás számára hozzáférhetetlennek vélhető régiókról lévén szó – arra vezethet, hogy a két alternatíva racionálisan nem differenciálható, így mindenki kizárólag saját szubjektivitására hagyatkozhat velük kapcsolatban: hisz-e valamelyikben, és ha igen, melyikben? Valójában viszont mégiscsak van tere az emberi értelen illetve tapasztaláson alapuló megítélésnek. Amíg a reinkarnáció tekintetében ez az ún. halálközeli élményeknek és az előző életre való visszaemlékezésnek a személyesség határait át nem lépő tapasztalataira korlátozódik, addig Jézus feltámadása esetében több személy egybevágó tapasztalatát foglalja magában. Jézus feltámadása tehát történelmi esemény, ami a szemtanúk elmondásán túlmenően a hatásai felől is megítélhető (s e hatások nyilvánvalók: gondoljunk mindenek előtt az apostolok rendíthetetlen hittel bevégzett missziójára). További, racionális támpontot nyújt a számos ószövetségi messiási prófécia, amelyek a feltámadásról is jövendöltek. Mindezekből világosan következik, hogy – noha a hit továbbra is megkerülhetetlen – a feltámadás bizonyossága minőségileg más – magasabb szintű –, mint a reinkarnációé.

A dolgozat tehát világos és meggyőző eredményre jut. Teszi mindezt a rendelkezésre álló terjedelemben képest megfelelő mennyiségű és mélységű szakirodalom felhasználásával.

A javítható sajátosságokra nézve két dolgot szeretnék említeni – nem kritikaként, inkább tanácsolón:

1.) A választott kérdéskör, egyfelől karakteres szembeállítást tesz lehetővé, másfelől viszont rendkívül gazdag, számos vetülettel és összefüggéssel rendelkezik, ami legalábbis nem teszi könnyűvé a témakör pontos körülhatárolását és koncentrált, lényegretörő kifejtését. Bizonyára ebből fakad az – számomra legalábbis úgy tűnik –, hogy a hallgató egy kissé nagyot markolt a 21 oldalnyi terjedelemben képest, továbbá gondolatmenete még letisztultabbá, vonalvezetése egyenesebbé tehető. Az utolsó, „A lélek halhatatlansága a keresztény gondolkodásban” c. fejezet például – ami önmagában is hatalmas téma – mellőzhető lenne. Az eszmetörténeti folyamatok itt adott áttekintése helyett – azok nemkívánatos eredményeit legfeljebb csak konstatálva – inkább az előzőekben írtak felhívásszerű konklúzióit lett volna célszerű megfogalmazni korunk kereszténysége számára. Vagyis mozgósító erővel lehetett volna szembesíteni azzal, hogy míg a halál illetve az élet értelme – kiindulásként is említett – fundamentális kérdése kapcsán a Szentírásban egy páratlan és hiteles eszmét birtoklunk, addig a keresztények elsöprő többségének hite lényegében a reinkarnációval rokon.

2.) A dolgozat kezdetben mintegy a világnézeti semlegesség rajtvonaláról induló vizsgálódó attitűdöt sugall, de végig érzékelhető írójának személyes meggyőződése. A személyes meggyőződés megléte természetesen nem probléma, sőt, pozitívum. Azonban a dolgozat nem veszített volna a hitelességéből, inkább nyert volna e téren, ha ezt szerzője előre bocsátja, például ilyenformán határozva meg célkitűzését: *amellett fogok érvelni, hogy a feltámadás-hit lényegesen megalapozottabb, mint a reinkarnáció hite* (3. o.). Jelenleg viszont, például a nem egyforma szigorral alkalmazott irodalomkritikai szempontok (5., 9. o.), vagy a bibliai pátozzsal használt kifejezések (3., 5. o.) azt az érzetet keltik az olvasóban, hogy az ítéletet már a vizsgálattól függetlenül meghozták.

Összefoglalóan elmondható, hogy a dolgozat kifejtése – a javítható sajátosságok mellett is – mélyreható, következtetései érdemiek és biblikusak. A dolgozat tartalmi és formai szempontból egyaránt alkalmas arra, hogy a TDK-konferencia elé kerüljön.